

Lausunto

10.2.2021

VN/22443/2020
VN/22443/2020-PLM-22

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 16.12.2020 (VN/22443/2020-SAAP-3)

Puolustusministeriön lausunto; Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista**1 Lausuntopyyntö**

Valtiovarainministeriö on pyytänyt puolustusministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki valtion palveluiden saatavuuden sekä yksikköjen ja toimintojen sijoittamisen perusteista, jolla kumottaisiin voimassa oleva laki valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamisesta koskevasta toimivallasta (362/2002). Puolustusministeriö antaa lausunnon koko puolustushallinnon osalta.

Lakiesityksen taustalla on alueellistamisen uudistamisen strategiahanke, jossa linjattiin sitä, minkälaista valtion toimintaa ja läsnäoloa alueilla tavoitellaan 2020-luvulla virastojen tehtävien toteuttamiseksi ja kansalaisten ja yritysten palvelemiseksi eri asiakas- ja kieliryhmien tarpeet huomioiden. Esitysluonnos noudattaa strategiatyön kehittämislinjauksia.

Esityksessä luovutaan nykyisestä yksittäisten yksikköjen ja toimintojen sijoittamisiin ja lakkauttamisiin perustuvasta toimintatavasta sekä pääkaupunkiseutu/muu maa -vertailusta. Nykyinen yksittäistapauksiin keskittyvä pisteittäinen tarkastelu on koettu ongelmalliseksi ja alueellistamisen kokonaisuuden ja tavoitteiden näkökulmasta riittämättömäksi. Esitys parantaa alueellisen läsnäolon suunnitelmallisuutta ja kokonaisuuden koordinaatiota koko maan osalta.

Esitetty uusi toimintamalli tukee nykyistä vahvempaa ja pitkäjänteisempää valtioneuvoston tasoista poikkihallinnollista suunnittelua, ohjausta ja seurantaa. Esitetty laki myös selkeyttää ja vahvistaa ministeriöiden toimivaltaa tehdä valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevia päätöksiä ja ohjaustoimivaltaa valtion virastojen palveluiden saatavuuteen liittyen.

2 Lain tarkoitus ja soveltamisala

Laissa säädettäisiin valtion palveluiden saatavuuden järjestämistä sekä valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevista yleisistä tavoitteista. Laissa säädettäisiin myös valtion palveluiden saatavuuden järjestämistä sekä valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta valtakunnallisesta suunnittelusta ja yhteensovittamisesta. Lisäksi säädettäisiin toimivallasta tehdä sijoittamista ja palveluiden saatavuutta koskevia päätöksiä.

Lain soveltamisala on rajattu pääasiallisesti valtion keskus-, alue- ja paikallishallintoon, mikä vastaa pääpiirteissään valtion yksikköjen ja toimintojen sijoittamista koskevasta toimivallasta annetun lain nykyistä sanamuotoa ja sitä, miten lain soveltamisalaa on käytännössä tulkittu. Lain soveltamisen ulkopuolelle on rajattu mm. Kansaneläkelaitos, jolla on laaja koko maan kattava palveluorganisaatio. Sen palvelujen määrä on kasvanut ja kasvaa edelleen, ja palveluita käyttää yhä laajenevampi eri ikäinen asiakaskunta. Kansaneläkelaitoksen toiminnan jääminen eduskunnan alaisena julkisoikeudellisena

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 31
00131 Helsinki

Eteläinen Makasiinikatu 8 0295 16001
Helsinki +358 295 16001

kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

laitoksena lain soveltamisalan ulkopuolelle on kuitenkin lain tavoitteiden ja palvelujen saatavuuden kokonaisuuden ohjauksen näkökulmasta merkittävä puute, joskin hallinnollisen asemansa kannalta ymmärrettävä. Kansaneläkelaitos olisi kuitenkin mukana laissa tarkoitetun suunnittelun ja seurannan yhteensovittamisen tueksi asetettavassa toimielimessä.

Voimassa olevasta laista poiketen lakiehdotuksessa esitetään, että laki ulotettaisiin koskemaan myös valtion liikelaitoksia. Lakisääteisesti valtion liikelaitosten toiminta perustuu liiketaloudellisiin periaatteisiin. Liikelaitosten toimintaedellytykset määräytyvät siten markkinaehtoisesti palvelutuotannon sijainnin, tarpeiden ja toiminnan kannattavuuden ehdoilla. On tärkeää, että liikelaitoksilla on jatkossakin riittävät vaikutusmahdollisuudet omaa toimintaansa koskien.

Juuri 1.1.2021 toimintansa aloittaneen Puolustuskiinteistö-liikelaitoksen perustamisen yhteydessä on tarkasteltu myös sen sijoittumisen perusteet. Liikelaitoksen alueelliseen maanpuolustukseen kiinteästi kytkeytyvästä erityisluonteesta johtuen (perustettu nimenomaisesti Puolustusvoimien alueellisia tilatarpeita varten) liikelaitoksen sijainti määrittyy Puolustusvoimien toimipisteiden, toiminnan ja poikkeusolotarpeiden perusteella. Puolustusministeriö ei pidä lain ja sen tarkoittaman suunnittelun ulottamista Puolustuskiinteistö-liikelaitoksen toimintaan perusteltuna ilman valmiudellisten perusteiden huomioon ottamista.

3 Tavoitteet

3.1 Palvelujen saatavuus ja yksiköiden toimintojen sijoittaminen

Esityksen 2 §:n mukaan valtion palveluiden saatavuus tulee järjestää sekä yksiköt ja toiminnot sijoittaa siten, että valtion tehtävät hoidetaan koko maan kattavasti tuloksellisesti ja palvelun saatavuus vastaa eri asiakasryhmien palvelutarpeeseen. Valtion palveluiden saatavuutta ja yksiköiden ja toimintojen sijoittamista koskevien päätösten ja suunnitelmien tulee lisäksi vahvistaa elinvoimaisuutta, turvallisuutta ja valtion kilpailukykyä työnantajana maan eri osissa. Esityksellä pyritään parantamaan alueellisen toiminnan kokonaisuuteen liittyvää kokonaiskuvaa, tiedonsaantia ja koordinaatiota sekä lisäämään joustavuutta siihen liittyvässä päätöksenteossa. Lisäksi esityksellä pyritään selkeyttämään ministeriöiden toimivaltaa asiaan liittyvässä päätöksenteossa.

Palvelujen järjestämisen näkökulmasta lakiesityksessä on pidettävä erityisen hyvänä sitä, että viranomaisen vastaisi siitä, että palveluiden saatavuus on järjestetty laissa säädettyjen tavoitteiden mukaisesti myös sellaisen palvelutehtävän osalta, jonka se on siirtänyt lain soveltamisalaan kuulumattomalle taholle, esimerkiksi yritykselle. Viranomaisen on siis huolehdittava, että myös ulkoistettu palvelu on järjestetty siten, että se vastaa lain mukaisesti eri asiakasryhmien tarpeeseen.

Hallitusohjelmassa aluekehityksen tavoitteeksi on asetettu edistää uuden teknologian hyödyntämistä tehokkaasti joustavan elämisen, työskentelyn ja yrittämisen mahdollistamiseksi paikasta riippumatta. Valtion työtehtäviä tulee organisoida monipaikkaisuutta ja älyteknologian mahdollistamaa paikkariippumattomuutta hyödyntäen. Työelämän muutoksen vuoksi puolustusministeriö pitää palveluiden saatavuuden järjestämistä teknologiariippumattomasti ja sähköiset palvelut huomioiden myönteisenä ja jopa välttämättömänä.

Lakiesityksen ja valtiovarainministeriön selvitysten perusteella hallitusohjelmassa linjatun kehittämisen päähuomio näyttäisi olevan mm. kansalaisten digivalmiuksien kasvun myötä vähentyneissä virastojen ja palvelupisteverkon käyntiasiointimäärissä. Puolustushallinnon kannalta lain uudistamisessa kansalaisten ja yritysten palvelemista oleellisempaa on paikkariippumattoman ja tuloksellisen viranomais- ja asiantuntijatyön mahdollistaminen ja kehittäminen, huomioiden alueellisen maanpuolustuksen tarpeet.

Puolustushallinnon kannalta esityksestä ei selkeästi hahmotu se, kuinka lakiuudistus tosiasiasa vastaa eräisiin voimassa olevassa laissa tunnistettuihin ongelmakohtiin, kuten aluepoliittisin perustein maakuntiin siirrettyjen valtion virastojen aitoihin työllisyysvaikutuksiin, toimintaedellytyksiin ja asiantuntijakatoon. Esityksen perusteella hahmottuu järjestelmä, jossa yksittäisten toimintojen sijoittamisiin liittyvää tarkastelua on purettu, mutta samalla maakuntien etuja valvovien tahojen ja valtioneuvoston ohjauksen kautta hallituspuolueille näyttäisi rakentuvan tosiasiasa varsin keskeinen toimi- tai ohjausvalta edistää kulloinkin vallitsevia aluepoliittisia tavoitteita.

3.2 Esityksen tavoitteet Puolustusvoimien näkökulmasta

Ratkaistaessa Puolustusvoimien toimipisteiden ja eri toimintojen sijoittamista eri puolille maata, tulisi ensi sijassa huomioida toiminnalliset vaatimukset. Puolustusvoimien järjestämien asevelvollisten palveluiden näkökulmasta esimerkiksi aluetoimistojen alueellinen hajauttaminen on itsestään selvä vaa-

timus, mutta useimpien muiden toimipisteiden sijoittumisen osalta keskeisiä tekijöitä voivat olla poikkeusolojen operatiiviset, logistiset tai muut toiminnalliset tekijät, kuten muiden keskeisten sidosryhmäorganisaatioiden sijainti suhteessa Puolustusvoimien toimipisteeseen. Sijoittamalla organisaatiot toiminnan vaatimuksien kannalta edullisimpaan paikkaan, mahdollistetaan myös Puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien mahdollisimman tehokas toteuttaminen.

Puolustusvoimien organisaatioiden sijoittamisen kannalta on usein oleellista myös toimintaa tukeva infrastruktuuri. Puolustusvoimien toimipisteiden suunnittelussa on otettava huomioon monista muista valtion toimipisteistä poiketen erilaisia turvallisuusnäkökulmia, mikä voi ilmetä erilaisina suojatila- tai muina tilojen turvallisuusvaatimuksina sekä johtamisen yhteyksien tarpeina. Nämä vaatimukset asettavat reunaehdoja toimipisteiden sijoittamiselle ja voivat olla myös merkittäviä kustannustekijöitä, mikäli toimintoja ei sijoiteta jo olemassa oleviin ja vaatimukset täyttäviin kiinteistöihin. Olemassa olevien tilojen tehokas hyödyntäminen on korostunut, kun viimeisen 20-30 vuoden aikana Puolustusvoimien toimipisteitä on lakkautettu ja/tai kiinteistöistä on luovuttu toimintojen tehostamisen sekä operatiivisten tarpeiden muutosten johdosta.

ICT-palveluiden saatavuus valtakunnallisesti on Puolustusvoimien toimintojen ja johtamisen perusedellytys. Valtion yhteisten toimialariippumattomien palveluiden merkitys Puolustusvoimien toiminnalle on nykyisellään erittäin suuri, joten näiden palveluiden jatkuva kehittäminen ja saatavuuden varmentaminen erilaisissa yhteiskunnan häiriötiloissa ja poikkeusoloissa tulee olla huomioituna alueellista läsnäoloa suunniteltaessa. Palveluilla on erittäin suuri merkitys myös viranomaisten yhteistoiminnan näkökulmasta.

Paikkariippumattoman työnteon edistäminen ja siihen liittyvän teknologian hyödyntäminen on kannatettava ajatus, ja Puolustusvoimat on viime vuosina erityisesti VALTORI:n tuottamien ICT-palveluiden mahdollistamana kyennyt edistämään haja- ja etätyöskentelyä merkittävästi. Kuten edellä todettiin, Puolustusvoimien toimintaan kiinteästi liittyvät turvallisuusnäkökohdat asettavat kuitenkin rajoituksia työskentelylle esimerkiksi yhteiskäyttöisissä monikäyttötiloissa tai esimerkiksi kotioiloissa. Työskentelyn uudet muodot on kokonaisuutena kuitenkin havaittu hyviksi ja teknologian tuomat mahdollisuudet tulee käyttää täysimääräisesti hyväksi. Joustavat ja laajasti saatavilla olevat palvelut tuovat myös hyötyjä poikkeusolojen johtamistoimintojen toteuttamiselle.

4 Valtakunnallinen suunnitelma ja toimielin

4.1 Valtakunnallinen suunnitelma

Lakiehdotuksen 3 §:ssä säädettäisiin valtakunnallisesta suunnitelmasta, jonka valtioneuvosto laatii toimikautensa ajaksi 2 §:ssä säädettyjen tavoitteiden toteuttamiseksi. Alueellistamisen koordinaatio-ryhmä esitetään lakkautettavaksi ja ohjaamisen ja koordinaation toteuttamiseksi ehdotetaan säädettäväksi velvollisuus laatia asiaa koskeva valtioneuvoston laatima valtakunnallinen suunnitelma, jonka avulla tuotettaisiin tarvittavaa yleisnäkymää ja koordinaatiota sekä lakia täydentävää ohjeistusta. Laissa ei säädettäisi keinoista, vaan ne jätettäisiin linjattavaksi suunnitelmassa sekä muissa mahdollisissa kehittämishankkeissa ja strategioissa. Suunnitelman laatimisessa olisivat mukana mm. kunnat ja Kansaneläkelaitos. Lisäksi valtiovarainministeriö asettaisi hallituskausittain erillisen toimielimen, jossa olisivat edustettuina edellisten lisäksi mm. kuntaliitto.

Puolustusministeriö pitää osittain ongelmallisena, että lailla päätöksentekoon liittyvään suunnitteluun ja ohjaukseen osallistumaan kytkettäisiin tahoja, jotka eivät muutoin kuulu lain tarkoittaman sääntelyn piiriin ja jotka saatetaan nähdä altistavan lain toimeenpanoon liittyvän päätöksenteon aluepolitiikalle.

Valtakunnallinen suunnitelma laadittaisiin hallituskausittain. Valtioneuvostolla on huomattava harkintavaltaa suunnitelman sisällöstä, joka heijastaa aina kulloisenkin hallituksen (hallitusohjelman) tahtotilaa. Nykyisen lain mukaiset alueellistamisprosessit ovat osoittautuneet varsin pitkäkestoisiksi. Tähän verrattuna nyt esitettävän hallituskauteen sidotun suunnitelman elinkaari on lyhyt ja jatkuva muutostila saattaa lisätä toimintojen pitkäjänteiseen suunnitteluun liittyvää epävarmuutta. Tästä syystä puolustusministeriö katsoo, että hallituskausittain vaihtuvien poliittisten tavoitteiden ohella ja tueksi olisi välttämätöntä asettaa myös pidemmälle aikajänteelle tähtääviä tavoitteita ja strategioita faktapohjaisena ja poikkeusolovaatimukset huomioivana virkamiesvalmisteluna.

Puolustushallinnon osalta onkin syytä korostaa hallinnonalojen ja virastojen profiilien erilaisuutta. Puolustusministeriön näkökulmasta on tärkeää, että hallinnonalojen erilaisuus ja erityispiirteet tunnustetaan ja otetaan huomioon suunnitelman laadinnassa ja sen tavoitteiden asettamisessa. Puolustushallinto on turvallisuusintensiivinen hallinnonala, mikä heijastuu kaikkeen sen toimintaan. Puolustusvoimien organisaation rakenne ja toiminnan sijoittumisen ja alueellisen läsnäolon lähtökohtana ovat ensisijaisesti sotilaallisen maanpuolustuksen tarpeet, eivät palvelutuotannosta lähtevät näkökohdat.

4.2 Kokonaisturvallisuus

Alueellisen uudistamisen strategiassa (22.4.2020) todetaan ensimmäisenä havaintona, että voimassa oleva lainsäädäntö ei ota riittävästi huomioon kokonaisturvallisuuskulmaa. Tämä on merkittävä havainto, mutta sen toteuttamiseen ei esityksessä muodostu selvää suunnitelmaa: ”Valtion yksiköiden ja toimintojen sijoittuminen maan eri osiin edistää toimialakohtaisesti eri tavoin kokonaisturvallisuutta ja tulee ottaa suunnittelussa huomioon myös muilla kuin perinteisesti miellettyillä turvallisuushallinnon aloilla.”

Lisäksi kokonaisturvallisuuden yhteensovittamisen vastuu ja osaamisen varmistaminen alueilla jää määrittelemättä: ”Valtioneuvoston työnjaosta annettujen säännösten mukaisesti valtiovaraministeriö vastaisi suunnitelman käytännön valmistelusta ja esittelystä valtioneuvoston yleisistunnossa.” Kokonaisturvallisuuden yhteensovittaminen alueilla on maanpuolustuksen kannalta erittäin tärkeää. Alueellinen turvallisuusyhteistyö luo tilannekuvaa ja toimintaverkostot kaikissa elintärkeitä toimintoja uhkaavissa kriiseissä.

Alueellisen varautumisen yhteensovittamisen vastuu on valtioneuvoston ohjesäännön mukaan sisäministeriöllä ja valtioneuvostoa kokonaisturvallisuuden yhteensovittamisessa avustaa Turvallisuuskomitea. Nämä tulisi ottaa huomioon valmistelussa, jotta kokonaisturvallisuuden periaate toteutuisi. Lisäksi esimerkiksi viittaus Yhteiskunnan turvallisuus-strategian (VNp 2017) periaatteisiin voisi ohjata toimintaa oikeaan suuntaan.

Kokonaisturvallisuusmallin mukaisesti alueilla pitää laatia yhteiset riskiarviot ja varautumisen suunnitelmat kaikkien turvallisuustoimijoiden kanssa. Tässä mielessä alueellinen kattavuus tulisi voida varmistaa, jotta hallinnonalat pystyvät suunnittelemaan ja toteuttamaan alueellisen varautumisen omien toimivaltuuksiensa osalta. Samalla syntyy strategiassa viitattu yhteinen turvallisuuden tilannekuva alueellisesti ja valtakunnallisesti.

Puolustusministeriö toteaa, että edellä mainitut havainnot tulisi kirjata vähimmillään 3 §:n perusteluteksteihin, jotta kokonaisturvallisuuden yhteensovittaminen tulisi riittävällä tavalla otetuksi suunnittelussa huomioon. Puolustusministeriö toteaa myös, ettei perusteluissa ole millään tavoin tuotu esiin kokonaisturvallisuus -käsitteen sisältöä, vaikka kokonaisturvallisuuden parantaminen on uudistuksen yksi keskeisistä kohdista. Esityksessä tulisi myös tarkemmin tuoda esille se, mille tasolle erityisen merkitykselliset kohteet kirjataan laadittavaan valtakunnalliseen suunnitelmaan.

Puolustusministeriön näkemyksen mukaan valtakunnalliseen suunnitelmaan on sisällytettävä tieto lain toteuttamisen kannalta erityisen merkityksellisistä tavoitteista, joiden arvioiminen objektiivisesti ja kestäväällä tavalla edellyttää niiden olevan laadittuina annettujen ehtojen mukaisesti. Alueelliselle läsnäololle tuleekin siten olla asetettuna ehdot, jotka koskevat palveluiden läheisyydelle asetettavia vaatimuksia, työtehtävien suorittajille asetettavia osaamisvaatimuksia ja infrastruktuurille sekä muulle työympäristöjen ja viranomaisten läheisyydelle asetettavia vaatimuksia – unohtamatta laissa mainittuja elinvoimaisuutta, turvallisuutta ja valtion kilpailukykyä työnantajana.

4.3 Toimielin

Esityksen 4 §:ssä säädettäisiin toimielimestä, jonka tehtävänä olisi tukea valtioneuvostoa suunnittelussa, seurannassa ja koordinaatiossa. Perustelujen mukaan toimielimen tulisi kuulla maakuntien liittoja, mahdollisia kuntaa suurempia itsehallinnollisia alueita, Valtion yhteispalveluiden neuvottelukuntaa ja muita valtion palveluiden kehittämiseksi perustettuja toimielimiä. Tällainen taho olisi esimerkiksi Digi arkeen -neuvottelukunta, joka on perustettu tukemaan digitaalisten palvelujen kehittämistä niin, että eri väestöryhmät pystyisivät käyttämään yhdenvertaisesti digitalisaation tuomia mahdollisuuksia. Toimielimen tulisi kuulla myös alueiden kehittämiseksi perustettuja toimielimiä, jollainen on alueiden uudistumisen neuvottelukunta. Kuuleminen on tarkoitus toteuttaa säännöllisesti, vuorovaikutteisesti ja mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla olemassa oleviin ja kehittyviin kuulemisprosesseihin yhdistäen, esimerkiksi pyrkimällä hyödyntämään kehitteillä olevia toimintamalleja, kuten suunniteltuja aluekehittämiskeskusteluja.

Puolustusministeriö toteaa, että perusteluihin tulisi kirjata, että toimielimen tulisi kuulla edellä mainittujen tahojen lisäksi myös Turvallisuuskomitean sihteeristöä ja sisäministeriön pelastusosastoa. Tämä varmistaisi kokonaisturvallisuuden ottamisen suunnittelussa asianmukaisella tavalla huomioon.

5 Toimivalta

Esityksen mukaan toimivalta päättää valtion yksiköiden ja toimintojen sijoittumispaikasta kuuluu asianomaiselle hallinnonalaa ohjaavalle ministeriölle, ellei muualla laissa toisin säädetä. Puolustusministeriö toteaa, että Puolustusvoimien osalta ministeriön toimivalta määräytyy puolustusvoimista annetun

lain (551/2007) 29 §:n mukaisesti. Ehdotettu säännös on nykyisen kaltainen. Ministeriöiden toimivalta ei käytännössä merkittävästi muutu, mutta säännös täsmentää nykyistä osin tulkinnanvaraista tilannetta.

Lisäksi säädettäisiin, että asianomainen ministeriö voisi pidättää itselleen alaisensa viranomaisen päätösvallan yksikköjen ja toimintojen sijoittumispaikkaa ja yksiköissä annettavan asiakaspalvelun saatavuutta koskevassa asiassa, mikäli ministeriö katsoo päätöksen 2 §:ssä säädettyjen tavoitteiden tai 3 §:ssä tarkoitetun suunnitelman tavoitteiden kannalta merkityksellisiksi. Ehdotettu säännös vastaa osin voimassa olevaa alueellistamislain säännöstä, mutta ei olisi rajoittunut valtion alueellisten tai paikallisten yksikköjen tai toimintojen lakkauttamista tai supistamista koskeviin tapauksiin, vaan koskisi myös konkreettisemmin asiakaspalvelun saatavuutta. Ministeriölle säädettäisiin myös toimivaltaa viranomaisen palvelujen ulkoistamisessa: ministeriö voisi viime kädessä pidättää palvelujen ulkoistamista koskevassa asiassa päätösvallan, mikäli se arvioi ulkoistamisjärjestelyn merkittäväksi. Tämä olisi uutta nykyiseen tilanteeseen verrattuna.

Puolustushallinnon näkökulmasta toimivaltaa koskevat muutokset ovat lain tavoitteiden kannalta perusteltuja ja tarpeellisia. Ne myös vahvistavat ministeriöiden mahdollisuuksia varmistaa alaisensa hallinnon osalta valtakunnallisessa suunnitelmassa olevien tavoitteiden toteutuminen hallinnonalan kokonaisuuden kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Olennaista on, että toimivalta hallinnonalan organisaatiota ja toiminnan järjestämistä koskevissa asioissa säilyy edelleen puolustushallinnon omassa päätösvallassa. Suunniteltu poikkihallinnollinen ohjaus ei saa hankaloittaa tai kuormittaa viranomaisten edellytyksiä suunnitella lakisääteisten tehtävien hoidon edellyttämät tarkoituksenmukaisimmat ja tehokkaimmat ydinpalvelut.

6 Työnteon muuttumisen haasteet

Työnteon tapojen muuttuessa kehitystrendinä on nähtävissä tarve lisätä julkishallinnon yhteiskäyttöisiä tiloja ja tilojen käytön muu tehostaminen. Puolustusministeriö pitää tämän huomioimista lain tasolla tärkeänä.

Puolustushallinnossa ongelmana ei ole ollut alueellinen palveluiden saatavuus ja palvelutarpeeseen vastaaminen, vaan kuten esityksessäkin on tunnistettu, kilpailukykyhaasteet työnantajana ja ammatitaitoisen henkilökunnan rekrytoinnissa ja osaavan virkakunnan pysyvyydessä valtion palveluksessa. Tätä tukee parhaiten monipaikkaisen työn edellytysten lisääminen alueellisesti.

Julkishallinnon yhteiskäyttöisten tilojen soveltuvuus puolustushallinnon turvallisuusympäristöön on kuitenkin osoittautunut haasteelliseksi. Valtion yhteinen tilatehokkuusajattelu ei suoraan ole sovellettavissa puolustushallintoon, koska toimitilaruokkimukset määritellään poikkeusolovaatimusten mukaisesti. Turvakriittisillä aloilla myös salassapitovaatimukset asettavat valtion yhteisissä toimipisteissä työskentelylle erityisvaatimuksia ja vastaavasti muiden valtion toimipisteiden sijoittaminen Puolustusvoimien yhteyteen, esimerkiksi varuskuntiin, ei yleensä ole mahdollista. Puolustusvoimien toimitilat eivät siis kaikilta osin sovellu yhteiskäyttöisiksi turvallisuusnäkökulmien vuoksi. Puolustusvoimat voi sen sijaan osittain hyödyntää toiminnassaan myös ulkopuolisia toimitiloja. Turvallisuustoimijoita ohjaaville ministeriöille tulisi jättää riittävä päätäntävalta ja turvakriittiset toimialat tulisi huomioida toimitilatarkasteleissa, esimerkiksi lisäämällä yhteistyötä ko. toimijoiden välillä.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Sähköisen allekirjoituksen voi varmentaa puolustusministeriön kirjaamosta.

Kansliapäällikkö

Jukka Juusti

Hallitussihteeri

Joona Lapinlampi

Jakelu

VM Valtiovarainministeriö

Tiedoksi

PLM RO Resurssipoliittinen osasto
 PLM HO Hallintopoliittinen osasto, Teemu Penttilä
 PLM HO Konserniohjausyksikkö
 Pääesikunta